

p. 66), puix que significa «oculto» més que derivat de SCUTUM em sembla provinent d'una forma innovada *ABSCONDĪTUS (per *absconsus*), sigui per alguna forma d'evolució fonètica o bé ajudada per influència de *ocultus* o de *scutum*.

De l'antic participi ABSCONSUS > *ascoso*, amb *u* analògica, vénen una sèrie de formes romàniques, alterades en *escus-*, especialment en el domini castellà, de les quals vaig donar molts exemples i estudi en el DCEC (II, 356b7-45 i notes 2-5). Afegim-hi a la zona alt-aragonesa de transició al català: «los pageses llamados de *remensa* fueron conocidos en Aragón y Sobrarbe con el nombre de *excusados* --- *Istos excusatos dono in monasterio Sancti Victoriani*» (a. 1023), i de fet *excusatos* apareix moltes vegades en un doc. de l'Isàvena de 1035, Serrano Sanz (*Not. y Doc. Hi. Ribag.*, 272); «kasa in Orna fuit de domna Ubirana, mea *scusata*, in mea vita, illa casa ---», a. 1067, *Cartulari* de Fanlo, p. 91. Com que tals coses existeixen també en sard, no sé si l'alguerès a l'*escusa* 'a soles' (< ABSCONSE 'en secret') és sardisme o arcaisme nostre: «havent vist l'ensaladeta que li havien posada a dispart, prenint al germà ~, li diu: —Germà meu, ¿cos'és lo que veig avuy lo plat de l'ensaladeta mia fey a dispart?» (Ciuffo, BCEC, 1907, 55).

DERIV.: *Esconriot* ribag. (cf. cast. *escondrijo*). *Esconsar* ribag. (*AlcM*), però ¿no hi ha ací algun malentès amb *escunçar-se* 'trobar-se per atzar'? (veg. *acunçar*). Una romanalla escadussera del primitiu CONDERE sembla ser *condre* 'desar, posar fora de la vista': «atressí pot hom pendre --- tota au de caça que vaja exarrada, e que la tinga manifesta, per ço que son senyor la pusca cobrar, e no la deu vendre ne alienar ne *condre* ne amagar», *CostTort* (ed. Ol., p. 55).

Recòndit [S. XVI, text del S. XVI, que cita Careta, 35 *Barbr.*, s. v. *mármol*: «està recòndit»], pres del part. del ll. *recondere* 'amagar en lloc entaforat', altre derivat de *condere*; «plau-me la nàiade / que en les recòndites / verdors ombrívoles / aboca l'àmfora», Costa i Li. (*Horacianes*). Amb variant prefixal *rescondre*, sobretot occità, d'on el part. *rescost* amb locució adv. *a o en rescost* 'd'amagat': «Ligs atorguen lo pare bé a fer a son fil, o --- donan, bé mellorar a él de sa honor; e és costumad açò a fer, a vegades a present, a vegades a *rescost*, per temor de sos fils», «si'l senyor no negarà aver donat a él aquela honor, bastar-li-à averament --- car moltes vegades aquest do és fet *en rescost*», *Usatges* (NCL., 94, 96).

CPT.: *Escodrimac* 'cada una de les dues estagues de 3 o 4 pams que es posa al capdavall de les veles de caçar ocells, per girar-les amb més facilitat', dada facilitada pel vigatà Mn. P. Bofill i Boix, *BDLC* III, 1906, 72 (a penes retocada en *AlcM*), em sembla soldadura d'una antiga frase imperativa en subjuntiu, *escona-i-amac* (< *-g-amac*) 'abscondeixi-ho i amagui's' (que és el que ha de cuitar a fer el qui posa aquest parany): amb dissimilació de nasals *n-m* > *d-m*: la *r* afegida es pot explicar vàriament: cf. cast. *escondrijo*, o una *-r* paràsita introduïda paralelament a la d'*escodra* < *ESCODA*, o bé admetent que resulta d'un

compromís entre dues diferents formes de dissimilació *n-m* > *r-m* o bé *d-m*.

Escondir II 'disculpar', V. *dir* *Esconelles*, V. *escon* *Esconguaita*, V. *guaitar* *Esconillar-se*, bona traducció i castís succedani del cast. *agazaparse*, V. *conill*

Esconjari 'individu magre i «malsurat» a Lluçmajor, tenint especialment en compte que en aquest vast i remot terme municipal sembla haver estat particularment densa la supervivència morisca-mossàrab (amb curioses romanalles lexicals, com *ANTRIBALS*, etc., que hem assenyalat en aquest llibre, supra), cal sospitar que aquesta n'és una, amb el conegut resultat de *-air* -*ARIUS*; cf. *ESCANDALARI* ibidem.

Potser germà del sd. *cungiali* CONGIALIS, portuguès dialectal *canjarão*, portuguès *cangirão* 'atuell per a vi', DCEC (CANGILÓN), amb més addicions mossàrabs en el DECH i en les monografies de l'*Onom. Cat.*: tant -*ALIS* com -*ARIUS* servirien fonèticament a base de -*ARIUS* i la forma llargueta del *cangilón* castellà indicaria la base semàntica.

Esconjur, *esconjurer*, V. *jurar* *Esconnar*, V. *colna* *Esconriot*, V. *escondir* *Esconsar*, V. *escondir* i *acunçar*

Esconsa (S. xv, *DAG.*), objecte litúrgic ignot, però els contextos suggereixen una espècie de moble portàtil destinat a portar-hi i apagar-hi les grans candeles de la cerimònia, ço que s'explicaria a base d'un *escona* SCAMNA plural del neutre SCAMNUM encreuat amb CAPSA; cf. oc. ant. *escanha* «écheveau, dévidoir» i *escauna* (ESCON).

Escontier, V. *contier* *Escontrafer*, V. *contrafer* (FER) *Esconyar*, V. *cony* *Escoparrendit*, V. *còrpora* (COS) *Escoperin(y)ada*, V. *escopir*

ESCOPETA, de l'it. antiq. *scoppietta* o *scoppietto* id., avui *schioppetto*, diminutiu de *schioppo* id., pròpiament 'explosió, espetec' (d'on el modern *scoppiare* 'petar, esclatar'), provinent del ll. familiar STLOPPUS 'esclafit que es produeix amb un dit dins de la boca, o damunt una galta botida', de caràcter i origen onomatopeics. □ 1.ª doc.: doc. de 1517, *DAG.*; 1524, *AlcM*. També ja en OPou (*ThPu.*, 172). En italià es troba *scoppietta* en Leonardo da Vinci († 1519), *scoppietto* de Maquiavel (1520) i *schioppetto* des de Guicciardini (1504). En llatí ja Persi va usar STLOPPUS en el sentit expressat, i en glosses i textos merovingis es troba SCLOPPUS, evolució normal de l'anterior, que ha donat molts descendents romànics, cf. *REW*, 8270; *DCEC*, 357 (per a les dades cast. sobretot), i cf. ací *ESCLOP*. Les velles escopetes de pedra foguera o *de pedrenysón* encara una peça guardada i d'ús recordat a Benasc, on les anomenen *eskopéta de pedrèna* (1965).

DERIV.: *Escopetada* [1695, Lacav.] «los escuts d'or que siran? / siran una *escopetada*» romaço que narra fets del S. XVII; «a festejà una nina de soldada, /